

Reģionālie mediji Latvijā: mediju ekoloģijas problēmas un risinājumi

Laura Uzule

LU SZF SPPI pētniece

E-pasts: laurauzule@inbox.lv

Latvijas mediju ekoloģija: Ceturtās industriālās revolūcijas
izraisīto pārmaiņu analīze. Nr. Izp-2018/2-0260

14.03.2019

Reģionālo mediju specifika

- ☞ Masu mediju patērēšana – ‘rīta rituāls’
- ☞ 50% aptaujāto uzticas mediju saturam
- ☞ Nepārtraukta un cieša mijiedarbība ar auditoriju (fiziskas un emocionāls tuvums)
- ☞ Lokāla informācija – lokālajai kopienai (‘ērtības ziņas’)
- ☞ Kopības sajūtas radīšana – ‘mēs’ un ‘mums’ (kopiena, tradīcijas, piederība)

Reģionālās žurnālistikas mērķis

∞ Reģionālās žurnālistikas **ideālais mērķis** - kalpot noteiktai kopienai, veidojot patiesi lokālus stāstus, kas radušies, mijiedarbojoties ar auditoriju, ņemot vērā tās vēlmes un radot patīkamo kopības sajūtu

(Richards, 2012)

∞ **Reģionālais laikraksts:**

- veicina savstarpējo sasaisti,
- uztur kopienu,
- nodrošina diskusijas par lokālajām problēmām

(Lauterer, 2006)

Reģionālās žurnālistikas draudi

- ☞ Lokālais un emocionālais ‘**tuvums**’ rada problēmas:
 - saglabāt profesionālās vērtības un pamatstandartus (neitralitāte, objektivitāte, neatkarība, atbildīgums u.c.)
 - pildīt kopienas “sargsuņa funkcijas” (*watchdog*), nevis kļūt par kopienas “atbalstītāju” (*booster*)

- ☞ Reģionālajos izdevumos strādājošie - “tiecas būt vairāk **pozitīvi** nekā **negatīvi**” (*Eshbaugh-Soha, 2008*)

Reģionālie mediji Latvijā

- ☞ 2016. gadā Latvijā tiek izdoti 266 izdevumi:
 - 55 pilsētu un pašvaldību laikraksti
 - 133 pašvaldību informatīvie izdevumi
- ☞ Vērojams tirāžu un periodiskuma samazinājums
- ☞ Krītas reģionālo izdevumu lasītāju skaits

Pētījuma gads (Kantar TNS)	Latvijas iedzīvotāji, kas lasījuši vai caurskatījuši vismaz vienu reģionālo laikrakstu (%)
2005. gads	51%
2010. gads	46%
2015. gads	33%
2017. gads	31%

Reģionālo laikrakstu periodiskums

Laikrakstu periodiskums (nedēļā)	2015. gads	2016. gads	2017. gads	2018. gads
1x	4	7	6	6
2x	9	9	12	13
3x	15	12	9	8
4x	2	2	2	2
5x	1	2	2	2
7x	1	0	0	0

4 reizes nedēļā tiek izdoti laikraksti: «Druva» un «Liesma»

5 reizes nedēļā tiek izdoti laikraksti: «Kurzemes Vārds» un «Ventas Balss»

Reģionālais laikraksts «Novadnieks» no 2016. gada **neiznāk**

Pētījuma metodoloģija

- ☞ Dalēji strukturētas **intervijas** ar reģionālo mediju darbiniekiem un vadītājiem (deviņas personas)
- ☞ Reģionālo mediju **satura analīze**
(«Bauskas Dzīve» un «Druva», 2017. gada aprīlis, 589 vienības)
- ☞ Divas **aptaujas anketas** – redaktoriem un īpašniekiem, kā arī žurnālistiem
(73 reģionālo mediju redakcijas – 70 respondenti)

Pētījuma rezultāti

☞ Reģionālo mediju dienaskārtības rutinizācija:

- neapmierinošs finansiālais stāvoklis
- nepietiekams štata žurnālistu skaits un atalgojums
- ierobežota informācijas un avotu pieejamība
- auditorijas konservatīvisms un tradicionālitate

Pētījuma rezultāti

☞ Reģionālo laikrakstu saturu galvenokārt veido:

- lokālas, pozitīvi tendētas ziņas, visbiežāk veltītas kultūras, izglītības, sporta un sociālo tematu aktualizēšanai

☞ Traucēta kopienas 'sargsuņa' funkcijas pildīšana

☞ Izkopta kopienas 'atbalstītāja' funkcijas realizācija:

- profesionālais pamatuzdevums - 'draudzīgs palīgs un informators'
- aktīva sabiedrības interešu aizstāvēšana, veicinot sabiedrības uzticamību darbam

Pētījuma rezultāti

- ☞ Reģionālo mediju saturs mēdz būt **informatīvi vienvēidīgs**, atkārtojoties vieniem un tiem pašiem informācijas avotiem un tematiem (intervēto viedokļi)
- ☞ Lielākoties reģionālo laikrakstu materiālos atainots **viens viedoklis** (īso ziņu dominance), tomēr atlikušajos rakstos identificējami divi, trīs vai vairāk informācijas avoti (nozares profesionāļi, sabiedrības pārstāvji)

Pētījuma rezultāti

☞ Auditorijas informācijas uztveres un patērēšanas tradīciju maiņa:

- digitālo tehnoloģiju pieejamība un intensīva patērēšana (t.s. 'klip-kultūra')
- SA speciālistu un reklāmas materiālu iepludināšana mediju saturā (pašvaldību izdevumi)

☞ Mazinās auditorijas kvalitātes un arī saturiskās prasības pret mediju darbu (TV šovi, mūzika, dzeltenā prese, žurnāli)

☞ Jo semantiski un strukturāli vienkāršotāks informācijas pasniegšanas veids, jo akceptējamāks un patērējamāks

Pētījuma rezultāti

☞ Reģionālo laikrakstu skaita samazināšanās:

- iedzīvotāju skaita samazināšanās
- ekonomiskās situācijas pasliktināšanās
- elektronisko mediju popularitātes pieaugums
- reģionālo mediju piedāvātā satura kvalitātes pazemināšanās (žanriskā un informatīva vienveidība, neanalītiskums, vāja informācijas operativitāte)
- pašvaldību informatīvo izdevumu skaita un ietekmes pieaugums

Rekomendācijas

☞ Reģionālo mediju transformācijas:

- no 'papīra apdrukāšanas' pasaules uz satura pasauli
(*Beamish, 1998*)
- jāattīsta pielāgošanās spējas jaunajiem mediju un tehnoloģiju konverģences apstākļiem - žurnālistu daudzprasmju (*multiskilling*) pilnveide un profesionālo lomu mainība
(*Wallace 2009*)
 - mājaslapas/portāli, blogi, videožurnālistika
 - saturiski noteikta specializācija, žanru sapludināšana, saglabājot saturisko lokalitāti un profesionālo kvalitāti

Rekomendācijas

- ☞ **Plānveidīga, regulāra un mērķtiecīga valsts atbalsta sistēmas izveide reģionālo mediju attīstības veicināšanai**
 - sekmēt tehnoloģisko un profesionālo izaugsmi
 - dažādot saturu – pilnveidot esošo saturu, radīt jaunas rubrikas, pētnieciskus materiālus
- ☞ **Likumdošanas sakārtošana, lai novērstu pašvaldību informatīvo izdevumu nekontrolējamību**
 - godīgas konkurences nodrošināšana
 - komercreklāmu izskaušana pašvaldību izdevumos
 - sabiedrisko attiecību, reklāmas un žurnālistikas nošķīrums

Paldies par uzmanību!

☞ **Reģionālo mediju saturs ir unikāls - būtiska Latvijas sabiedrības saistviela, identitātes un piederības veidotājs**

“Latvija nebeidzas līdz ar Rīgas robežu”

(Mairita Kaņepe, «Druva»)